

**BÖLGE CEZAEVLERİNDE BULUNAN HASTA MAHPUSLAR VE YAŞANAN
GENEL HAK İHLALLERİNE İLİŞKİN TESPİT VE DEĞERLENDİRME
RAPORU**

*(Tarsus T tipi Kadın Cezaevi, Tarsus T tipi 2-3 nolu Cezaevleri, Kürkçüler F
Tipi Cezaevi, Osmaniye 2 Nolu T tipi Cezaevi)*

26 Ekim 2017

Türkiye'nin sosyo-ekonomik yaşamında pratikleştirilen baskıcı totaliter rejim, cezasızlık hukuku ile en çok cezaevlerinde kendisini hissettirmektedir. Dünden bugüne Türkiye cezaevleri, hak ihlallerinin en çok yaşandığı birincil alanlar olmuştur. Bunun yegâne sebebi sadece yasalar değil, vicdani olmayan Adalet, İnsancıl olmayan hukuk pratiği ve anlayışıdır. Sorunun temel çözüm yolu; evrensel hukukun kabul ettiği "insan onuruna yakışır" bir anlayışın cezaevlerinde yaşamsallaştırılmasıdır.

Bugün, Türkiye Cezaevlerinde Adalet bakanlığı verilerine göre; 24.10.2017 itibariyle 229 BİN 790 tutuklu ve hükümlü bulunmaktadır. Toplam sayısı 384 olan cezaevlerinin kapasitesi 207 bin 339'dur.

Yine Adalet Bakanlığının Haziran 2017 verilerine göre; 2 BİN 800 çocuk, 9 bin 708 kadın hükümlü ve tutuklu cezaevlerinde bulunmaktadır.

İHD hapishaneler komisyonunun hazırladığı 22 Haziran 2017 tarihli hasta mahpuslar raporuna göre 357 si ağır, toplam 1 025 hasta mahpus bulunmaktadır.

Belirtilen bu veriler de gün geçtikçe artmaktadır.

Bu korkunç tablonun ana sebebi; sosyo-ekonomik yaşamın her alanında olduğu gibi, cezaevlerinde de uygulanan Devletin güvenlikçi politikalarıdır. 20 Temmuz 2016 tarihinde yürürlüğe giren OHAL yasakları ile tüm baskı ve kabul edilemez hukuk dışılıklar, anayasa'ya ve uluslararası sözleşmelere aykırı KHK'ler ile yasallık ve meşruluk kazandırılmaya çalışılmıştır.

Ancak mızrak çuvalı çoktan delmiştir. Bu çuvalın dikiş tutması mümkün değildir.

Bölgemiz cezaevlerinde yaşanan hak ihlalleri gerek görsel gerek yazılı ulusal basında sürekli yer almaktadır. Hak ihlallerinin son dönemde artarak devam ettiği tarafımızca bilinmekle beraber, bizzat sorunun tespiti amacıyla Cezaevi ve hukuk komisyonumuzca ortaklaşa bir çalışma yürütülmüştür.

Raporumuzda; öncelikle, heyetimizce gidilen cezaevlerinde görüşülen mahpusların aktarımlarına yer verilmiş olup, mahpus beyanları ve heyetin gözlemlerinden yola çıkılarak her cezaevinde yaşanan hak ihlallerine raporda ayrı ayrı yer verilmiştir. Heyetimizce gidilen cezaevlerinde tespit edilen hasta mahpuslar listesine ve bebek-çocukları ile beraber cezaevinde kalan kadın mahpuslara yer verilmiş olup, değerlendirme bölümünde ise; yaşanan hak ihlalleri ayrı ayrı başlıklar halinde ulusal ve uluslararası mevzuata göre karşılaştırmalı hukuki değerlendirme ile tartışılmıştır.

AMAÇ

İnsan Hakları Derneği Adana şubesine son dönemde gerek hasta mahpusların sağlık durumunun olumsuz yönde ilerlediği gerekse OHAL ile birlikte ciddi hak ihlallerinin yaşandığına dair başvurular yapılmıştır. Bölge cezaevlerinde yaşanan hak ihlalleri ile ilgili başvuruların ciddi oranda artış göstermesi

nedeniyle, Derneğimizin Cezaevi ve Hukuk komisyonları tarafından hak ihlallerinin tespiti ve hasta mahpusların sağlık durumlarına ilişkin tespit ve değerlendirme raporu hazırlanmasına karar verilmiştir.

HEYETİN OLUŐUMU

Cezaevi-Hukuk Komisyonumuzda bulunan Av. Zelal DEMİRAY, Av. Çayan BİÇER, Av.İlhan ÖNGÖR heyetin oluşumunda yer almışlardır.

TARSUS T TİPİ KAPALI KADIN CEZAEVİ

Görüşmeleri Yapan Heyet Üyeleri: Av. Zelal Demiray, Av. Çayan Biçer, Av. İlhan Öngör

Görüşülen Mahpus: Nursel YİĞİT

"Ben 11 aydır örgüt üyeliği iddiasıyla tutuklu bulunmaktayım. Bir hafta önce Muş Hapishanesinden Tarsus Hapishanesine getirildim. Şu anda bulunduğumuz C-5 koğuğu 16 kişilik olmasına rağmen 19 kişi olarak kalmaktayız. Üç arkadaşımız yerde yatmaktadır. Sular çok pis koktuğundan dolayı içilememekte, kantinden ücret karşılığında su satışı yapılmamaktadır. Aynı zamanda banyo yapmak için kullandığımız su çok sıcak olduğundan çoğu zaman banyo yapamamaktayız. Ayrıca odalar çok küçük olduğundan, iklimin nemli olması nedeniyle hastalıklara maruz kalmaktayız."

Görüşülen Mahpus: Nursen TEKİN

"Yaklaşık 8 yıldır hükümlü bulunmaktayım. Son dönemde Ohal nedeniyle birçok kısıtlamalar ve yasaklarla karşı karşıya kalmaktayız. Okumak istediğimiz gazeteleri alma konusunda sıkıntılar yaşamaktayız. Yine, yasaklanmadığı halde istediğimiz kitapları dışarıdan alamıyoruz."

Hapishanedeki sular mazot kokusu benzeri bir koku taşımakta olduğundan suları içemiyoruz. Sosyal ve kültürel faaliyetler konusunda yasada tarafımıza tanınan sürelerden faydalanamıyoruz. Yine, hapishaneye yeni gelen mahkum arkadaşlarımız giriş esnasında çıplak aramaya maruz kalmaktadırlar. Hasta mahkumlar hastanede muayene edilirken yanında erkek askerler bulunmaktadır. Muayeneleri yapılırken kelepçe çıkarılmamaktadır.”

Görüşülen Mahpus: Songül BAĞATIR

“25 yıldır cezaevinde hükümlü olarak kalmaktayım. Bugüne kadar Türkiye de pek çok cezaevinde kaldım. Ancak; hiç bir dönem, bu dönemdeki kadar ağır baskılarla karşılaşmamıştık. Benim aynı zamanda bel fıtığı hastalığım var, her iki ayağımda da bu fıtığın etkisi var. Tedavi amaçlı hastaneye götürüldüğümde doktor kelepçeli olarak beni muayene etti ve bu esnada yanımda erkek askerler bulunuyordu. Yaşımın da ilerlemesi nedeniyle Tarsus ikliminin nemli olması ve çok kalabalık odalarda kalmamız nedeniyle hastalığım daha da ilerlemektedir. Tedavi görmek istememe rağmen bu konuda izin verilmemektedir. Sular çok sıcak akıyor ve çok pis kokuyor. Bazen de su gelmiyor.”

Görüşülen Mahpus: Aynur GÖK

“6 yıldır cezaevinde hükümlü olarak bulunmaktayım. Bel ve sırt ağrılarımdan dolayı tedavi olamıyorum. Revire çıkmak için dilekçe yazdığımız zaman idare doktor yok diyor. Ancak haftada bir buçuk saat sosyal faaliyet yapabiliyoruz. Koğuşta 16 kişilik ranza olmasına rağmen 19 kişi kalıyoruz. 3 arkadaşımız ise yerde yatıyor. Odanın ışıklandırılması için çok küçük bir pencere yapılmış, aynı zamanda koğuş havalandırması çok küçük olduğundan yeterli derecede

havalandırmadan faydalanamıyoruz. Yemekler koğuştaki kalan kişi sayısına göre gelmediği için çoğu zaman aç kalıyoruz.”

Görüşülen Mahpus: Evin ŞAHİN

“Yaklaşık bir buçuk yıldır örgüt üyeliği suçlamasıyla cezaevinde tutuklu bulunmaktayım. Böbrek hastası olduğumdan dolayı hastanede tedavi olmam gerekiyor, ancak buna izin verilmiyor. Sadece ağrı kesici ve antibiyotik ilaçlar kullanabiliyorum. Muayene için hastaneye götürüldüğümüzde ise kelepçeli olarak muayene yapılıyor, erkek askerler başımızda bekliyor. Cezaevinin girişinde çıplak aramaya maruz bırakılıyor. Özellikle herhangi bir şeye itiraz ettiğimizde tutanaklar tutulup disiplin cezası veriliyor. Sebepsiz yere verilen disiplin cezaları nedeniyle ben ve birçok arkadaşım iletişim ve görüş cezası almaktayız. Bu nedenle uzun süreden beri ailelerimizle görüşemiyoruz. Disiplin cezalarına yaptığımız itirazların hepsi reddediliyor. İnfaz hâkimliği bizim beyanlarımızı almadan gardiyanların beyanı esas kabul etmektedir.”

Görüşülen Mahpus: Helin KAYA

“4 aydır tutuklu bulunmaktayım. Kaldığım C-6 koğuştaki 10 kişilik ranzanın sığabileceği bir alan iken 18 kişi olarak kalmaktayız. Haftada bir buçuk saat sosyal faaliyet yapabiliyoruz. Hastalandığımızda revire çıkamıyoruz. Su içilmediği için içme suyu sıkıntısı yaşıyoruz. Özellikle gardiyanlarla iletişim kurma noktasında sıkıntı yaşıyoruz. Çok kötü ve sert bir yaklaşım gösteriyorlar.”

Görüşülen Mahpus: Ayşe BOZKURT

“Bir buçuk yıldır bu cezaevinde tutuklu olarak bulunmaktayım. Tarsus merkezdeki C Tipi Cezaevinden şu an kaldığımız T Tipi Cezaevine

getirildiğimizde çıplak aramaya maruz kaldık. Buna itiraz ettiğimiz için darp edildik. Bu darp neticesinde hakkımızda tutanak tutulup disiplin ve hücre cezalarıyla karşı karşıya kaldık. Gardiyanlar tarafından bizlere mahkum gözüyle değil düşman gözüyle bakılmaktadır. Koşular çok küçük, ışıklar ve havalandırma ise yetersiz olup 18 kişi olarak kalıyoruz. 3 tane arkadaşımız ise yerde yatmaktadır. Su çok yağlı olup mazot gibi kokuyor. Hasta olan arkadaşlarımız hastanede kelepçeli olarak muayene edilmektedir.”

Görüşülen Mahpus: Özgül YAŞA

“Ben 3 yıldır örgüt üyeliği suçundan cezaevindeyim. Tutuklu olmadan önce yüzümde kurşun yarası vardı. Yeterli tedavi yapılmadığı için yüzümün sol çenesini şu anda kullanamıyorum. Ameliyat olmam gerekiyor. Muayene için hastaneye gittiğimde doktorun olmadığını söylüyorlar. Aynı zamanda alerjik astım hastalığım var. İçme suyunun üzerinde yağ birikiyor ve su içilmiyor. Koğumuzda 19 kişi olarak kalmaktayız. Bazı ranzaları birleştirip 3 kişi beraber yatmaktayız. Haftada sadece birbuçuk saat sosyal faaliyet yapılmaktadır. Havalandırma alanı çok küçük ve nemli olduğundan dolayı özellikle hasta olanlar ciddi sıkıntılar yaşamaktadır.”

Görüşülen Mahpus: Hanım AZMA

“2 aydır bu cezaevinde hükümlü olarak bulunmaktayım. 8-A koşusunda kalıyorum. Yanımda 9 aylık bebeğimle beraber kalıyorum. Bebeğim nefes alamıyor. Doktor sıkıntısı yaşıyoruz. Bebeğimin sağlıklı gelişimi için yeterli gıda temin edemiyorum. Yemeklerde küf kokusu var. 14 kişilik koşušta kalıyoruz. İçerisi çok kalabalık olduğu için adeta nefes alamıyoruz. Musluk suyu içemiyoruz.”

TARSUS T TİPİ KADIN CEZAEVİ İLE İLGİLİ HEYETÇE TESPİT EDİLEN HAK İHLALLERİ

- Cezaevi girişinde çıplak aramaya maruz kalmaları,
- Hasta mahpusların tedavilerinin yapılmaması yahut geç yapılması,
- Hasta mahpusların muayenelerinin kelepçeli ve erkek asker gözetiminde yapılması,
- 16 kişilik koğuşlarda 19 ve daha fazla kişi kalınması ve bazı mahpusların yerde yatmaları ya da iki mahpusun aynı ranzada yatmaları,
- Koğuşlarda ışıklandırmanın yetersiz oluşu, havalandırma alanının küçük olması, cezaevinin fiziki yapısının iklim koşullarına elverişsiz olması,
- İçme suyunun sağlıklı, hijyenik ve içilebilir olmaması,
- Çoğunlukla hukuka uygun gerekçeler olmadan disiplin cezaları verilmesi, disiplin cezalarına karşı yapılan itirazlara savunma hakkı ihlal edilerek infaz hakimliğince ret kararları verilmesi,
- İnfaz yasası ve yönetmeliği uyarınca, mahpuslara tanınan haftalık sosyal ve kültürel faaliyet sürelerine uygun davranılmayarak kısıtlamalara gidilmesi,
- Yasaklanmamış kitap ve dergilerin verilmemesi.

TARSUS 2 NOLU T TİPİ KAPALI CEZAEVİ

Görüşmeyi Yapan Heyet Üyesi: Av. İlhan Öngör

Görüşülen Mahpus: Soncan GEDİK

"Ben 24 yıldır cezaevindeyim. 22 Eylül 2017 tarihinde Adana F Tipi Cezaevinden Tarsus T2 Cezaevine gönderildim. Girişte çıplak aramaya maruz

kaldım. Buna itiraz ettiğim için darp edildim ve 13 gün tek kişilik hücrede tutuldum. Tek kişilik hücrede iken sayım sırasında ayağa kalkmadığım gerekçesiyle feci bir şekilde ellerim ters kelepçe takılı vaziyette darp edildim. Sonra benimle beraber Adana F Tipi Cezaevinden buraya getirilen Kasım ELÇİ ile birlikte süngerli odaya götürüldüm. İki buçuk saat ters kelepçeli olarak süngerli odada tuttular. Şu anda ben ve arkadaşım Kasım ELÇİ ile beraber 6 kişilik bir koğuşta kalıyoruz. Talep etmemize rağmen diğer koğuşlara gönderilmiyoruz. Vücudumuzda darp izleri olmasına rağmen doktora çıkarmadılar. 10 gün sonra yara izleri azalınca doktora çıkardılar. Kelepçeli bir şekilde cezaevi doktorunun önüne götürdüler. Doktor vücuduma dahi bakmadan sözlü olarak muayene etti. Yazdığımız dilekçelere cevap verilmiyor. Sayımda ayağa kalkmadığım ve çıplak aramaya itiraz ettiğim için üç tane görüş bir tane de iletişim cezası aldım. Şu anda spor ve diğer sosyal faaliyetler yasaklanmıştır. Su içilmemektedir. Değişik bir kokusu vardır.”

Görüşmeyi Yapan Heyet Üyesi: Av. Çayan BİÇER

Görüşülen Mahpus: Mürsel YILDIZ

“14 Eylül 2017 tarihinde T2 cezaevine getirildim. Cezaevi girişinde çıplak maruz kaldım. Özellikle cezaevinde bulunan Salih isimli gardiyan tarafından birçok arkadaşımız darp edildi. Bu darp olayından 15 gün sonra hastaneye çıkarıldılar. Askeri nizam şeklinde sayım alınıyor. Gardiyan Salih provoke edici söylemlerde bulunarak mahkûmları tahrik etmeye çalışıyor. Koğuşta kamera var. Aslında koridorda kamera var ama koğuşları görmekte. İsteddiğimiz kitapları alamıyoruz. Geldikleğimiz günden beri hiçbir sosyal aktiviteye çıkamıyoruz. Dilekçelerimize cevap verilmiyor.”

Görüşmeyi Yapan Heyet Üyesi: Av. Çayan BİÇER

Görüşülen Mahpus: Müslüm KAYA

"14 Eylül 2017 tarihinde Tarsus 2 nolu T tipi cezaevine getirildim. Cezaevi suyu içilmediği için para ile su satın alıyoruz. Ayakta ve askeri nizam şeklinde sayım alınmaya çalışılıyor. Cezaevi girişinde çıplak aramaya maruz kaldık. Koğuşların içini gören kamera sistemi mevcuttur. İsteddiğimiz kitapları alamıyoruz. Gardiyanlar sürekli provoke edici dil kullanarak bizleri tahrik etmeye çalışıyorlar. Mahpus gibi değil, düşman gözüyle bakıyorlar."

Görüşmeyi Yapan Heyet Üyesi: Av. Çayan BİÇER

Görüşülen Mahpus: Mirze Mehmet SÖYLEMEZ

"20 Eylül 2017'de Tarsus 2 Nolu T tipi cezaevine getirildim. 16 kişilik koğuşta 19 kişi kalıyoruz. İçme suyu sıkıntısı yaşıyoruz. Zorla çıplak arama yapıp, itiraz ettiğimizde darp ediliyor. Askeri düzende sayım yaptırılıyor. Sosyal ve kültürel faaliyetlere çıkamıyoruz. Koğuşların içerisini gören kamera düzeni bulunmaktadır. İsteddiğimiz kitapları alamıyoruz."

TARSUS 3 NOLU T TİPİ KAPALI CEZAEVİ

Görüşmeyi Yapan Heyet Üyesi: Av. Zelal DEMİRAY

Görüşülen Mahpus: Deniz ÖZDEMİR

"Kürkçüler F Tipi Cezaevin'den Tarsus Cezaevi'ne getirildim. Cezaevinin girişinde çıplak aramaya maruz kaldım. Bu çıplak aramayı kabul etmediğim için gardiyanlar tarafından darp ve işkenceye maruz kaldım. Gardiyanların bu darp ve işkencelerinden dolayı Tarsus Cumhuriyet Başsavcılığına 4 arkadaşım ile beraber şikâyet dilekçesi yazdım. Ancak olaydan 2 hafta sonra revire çıkarıldığımız için vücudumuzdaki darp izleri geçtiği için darp raporu

alıp savcılığa sunamadık. Özellikle gardiyanlar darp ettikten sonra mahkûmları revire çıkarmıyorlar. Yara izlerinin görünürlüğü azaldıktan sonra revire çıkarıyorlar. Bu nedenle savcılığa yaptığımız şikâyet başvuruları takipsizlikle sonuçlanıyor. Kürkçüler F Tipi Cezaevinden buraya getirildiğimde bana ait olan hiç bir kitabımı bana vermediler. Aradan aylar geçmesine rağmen halen de vermiş değiller. Şu anda hiçbir sosyal ve kültürel faaliyet haklarından yararlanamıyoruz. İçme suyu hala çözülmüş değil ve su içemiyoruz. Ayakta sayım, askeri nizamda tekmil vesaire gibi uygulamalar dayatılmaktadır. Koridorlara kamera sistemi yerleştirilmiş ancak kameralar koğuş odalarını görmekte ve yirmi dört saat gözetim altında tutulmaktayız.”

Görüşmeyi Yapan Heyet Üyesi: Av. ZelaI DEMİRAY

Görüşülen Mahpus: Hayrullah TURAN

“22 Eylül 2017 tarihinde Adana Kürkçüler F tipi cezaevinden buraya getirildim. Cezaevinin girişinde çıplak aramaya maruz kaldım. Ayakta sayım ve askeri nizam vesaire gibi disipline edici askeri uygulamalar dayatılmaktadır. Bu uygulamaları kabul etmediğimiz için fiziksel müdahaleler, darp ve işkencelerle karşı karşıya kalıyoruz. Sosyal ve kültürel faaliyetlerin hiçbirinden faydalanamıyoruz. Gardiyanlar tarafından kendilerine terörist denilerek etiketlemeler yapılmakta tahrik edici söylem ve davranışlarda bulunmaktadırlar. Revire gitme noktasında sıkıntılar yaşamaktayız. Hastalık durumunda dilekçelere geç cevap verilmekte, doktora geç götürülmekte ya da hiç götürülmemekteyiz.”

Görüşmeyi Yapan Heyet Üyesi: Av. ZelaI DEMİRAY

Görüşülen Mahpus: Mübarek AKSU

"14 Eylül 2017 tarihinde Mersin cezaevinden buraya getirildim. Cezaevi girişinde diğer mahkûmlara yaptıkları gibi bana da çıplak arama yapmaya kalkıştılar. Ancak kabul etmediğim için darp edildim. Hasta mahpuslar tedavi edilmemekte ya da geç edilmektedir. İçme suyu konusunda çok büyük sıkıntılar vardır. Sosyal ve kültürel faaliyetler konusunda yasaklar devam etmektedir. İsteddiğimiz kitapları yasaklı olmamasına rağmen dışarıdan alamıyoruz. Koşu içerisinde havalandırmalar çok küçük olup yeterli oksijen ve ışık alamıyoruz. Cezaevinin fiziksel yapısı iklim koşullarına uygun değildir."

Görüşmeyi Yapan Heyet Üyesi: Av. İlhan GÜNGÖR

Görüşülen Mahpus: (Adının raporda geçmesini istemiyor)

"Koşularda girişte çıplak aramalara maruz kalıyoruz. Top sakal ve sakal bırakmak yasak. Sayımda ayakta ve askeri düzende sayım yapılıyor. Ayrıca sayımda şort giymek yasak olup yine sayım sırasında ayakkabı giyme zorunluluğu vardır. Cezaevinde su sorunu var. Sular içilmiyor. Gardiyanlar çok sert ve tahrik edici bir şekilde mahkûmlara bakıyorlar."

TARSUS 2 ve 3 NOLU KAPALI CEZAEVLERİ İLE İLGİLİ HEYETİMİZCE TESPİT EDİLEN HAK İHLALLERİ

- Cezaevi girişinde çıplak aramaya maruz kalmaları, itiraz halinde darp ve işkenceye maruz kalınması, darp raporunun çok geç alınması ve bunun idare ve memurlar tarafından cezai sorumluluktan kurtulmak amacıyla yapılması,
- Hasta mahpusların tedavilerinin yapılmaması yahut geç yapılması,
- Hasta mahpusların muayenelerinin kelepçeli yapılması,
- 16 kişilik koşularda 19 kişi kalınması ve bazı mahpusların yerde yatmaları ya da iki mahpusun aynı ranzada yatmaları,

- Koşuşlarda ışıklandırmanın yetersiz oluşu, havalandırma alanının küçük olması, cezaevinin fiziki yapısının iklim koşullarına elverişsiz olması,
- İçme suyunun sağlıklı, hijyenik ve içilebilir olmaması,
- Çoğunlukla hukuka uygun gerekçeler olmadan disiplin cezaları verilmesi, disiplin cezalarına karşı yapılan itirazlara savunma hakkı ihlal edilerek infaz hakimince ret kararları verilmesi,
- İnfaz yasası ve yönetmeliği uyarınca mahpuslara tanınan haftalık sosyal ve kültürel faaliyet sürelerine uygun davranılmayarak kısıtlamalara gidilmesi veya hiç faydalandırılmamaları,
- Yasaklanmamış kitap ve dergilerin verilmemesi,
- Askeri nizam ve ayakta sayım gibi disipline edici uygulamalar,
- İnfaz koruma memurlarının mahpuslara karşı provoke ve tahrik edici söylem ve davranışları, mahpuslar arasında ayrımcılık yaparak ideolojik yaklaşımlarda bulunmaları.

ADANA KÜRKÇÜLER F TİPİ KAPALI CEZAEVİ

Görüşmeyi Yapan Heyet Üyeleri: Av. Zelar DEMİRAY, Av. Çayan BİÇER, Av. İlhan ÖNGÖR

Görüşülen Mahpus: Abdülhamid AHMET

"Ben yaklaşık bir yıldır Adana F tipi cezaevinde tutuklu olarak bulunmaktayım. Suriye vatandaşı olduğum için Türkçe bilmiyorum. Bu nedenle idare ve gardiyanlarla iletişim kurmakta güçlük çekiyorum. Sosyal faaliyetler konusunda haftada sadece bir saat çıkabiliyoruz. Yemekler az veriliyor. Sık sık aramalar yapılmakta çoğu zaman da aramalar köpekle

yapılmaktadır. Arama sırasında tüm eşyalarımız dağıtılmaktadır. Spor faaliyetlerine çıkamamaktayız."

Görüşülen Mahpus: Kemal TORLAK

"Yaklaşık altı aydır bu cezaevinde tutuklu bulunmaktayım. Kitaplarımıza arama sırasında el konulmakta ve bir daha geri verilmemektedir. Aramalar köpekle yapılmakta, tüm koğuştaki eşyalarımız dağıtılmaktadır. Spor ve benzeri sosyal faaliyetleri yapamamaktayız. Haftada sadece bir saat sosyal faaliyet adı altında sohbet çıkabilmekteyiz. Cezaevi girişinde çıplak aramaya maruz kaldık. Hasta mahpuslar tedavi edilmemekte ya da geç tedavi edilmektedir. Sebepsiz yere disiplin cezaları verilmektedir."

Görüşülen Mahpus: Mahmut SÜMER

Yaklaşık 2 aydır bu cezaevinde tutuklu olarak bulunmaktayım. Haftada sadece bir saat sosyal faaliyet adı altında sohbet çıkabiliyoruz. En kötüsü aramalar sırasında oluyor. Aramalarda koğuşun içerisinde köpekle arama yapıyorlar. Tüm eşyalarımızı dağıtıyorlar. Cezaevi girişinde çıplak arama yapılıyor. Yemekler az veriliyor. Hasta olanlar geç tedavi ediliyor. Dilekçelerimize cevap verilmiyor.

OSMANİYE 2 NOLU T TİPİ KAPALI CEZAEVİ

Görüşmeyi Yapan Heyet Üyeleri: Av. Zela DEMİRAY, Av. İlhan ÖNGÖR

Görüşülen Mahpus: Yüksel TECİK

"Osmaniye cezaevinde örgütlü suçlar ve terörle mücadele yasasından tutuklu bulunan mahpusların avukat görüşmeleri 667 sayılı KHK uyarınca avukat görüş odalarında kamera ile kayıt altına alma ve infaz koruma memuru

gözetiminde yapıldığından, mahpus tarafından bu şekilde görüşme yapılmak istenmediğinden görüşme sağlanamamıştır."

Görüşmeyi Yapan Heyet Üyesi: Av. Çayan BİÇER

Görüşülen Mahpus: Celal KORKMAZ

"Osmaniye cezaevinde örgütlü suçlar ve terörle mücadele yasasından tutuklu bulunan mahpusların avukat görüşmeleri 667 sayılı KHK uyarınca avukat görüş odalarında kamera ile kayıt altına alma ve infaz koruma memuru gözetiminde yapıldığından, mahpus tarafından bu şekilde görüşme yapılmak istenmediğinden görüşme sağlanamamıştır."

Görüşmeyi Yapan Heyet Üyeleri: Av. Zelal DEMİRAY, Av. İlhan ÖNGÖR

Görüşülen Mahpus: Ali GÖREN

"Osmaniye cezaevinde örgütlü suçlar ve terörle mücadele yasasından tutuklu bulunan mahpusların avukat görüşmeleri 667 sayılı KHK uyarınca avukat görüş odalarında kamera ile kayıt altına alma ve infaz koruma memuru gözetiminde yapıldığından, mahpus tarafından bu şekilde görüşme yapılmak istenmediğinden görüşme sağlanamamıştı."

Görüşmeyi Yapan Heyet Üyeleri: Av. Zelal DEMİRAY, Av. İlhan ÖNGÖR

Görüşülen Mahpus: Hasan Muhammed İBİŞ

"Osmaniye cezaevinde örgütlü suçlar ve terörle mücadele yasasından tutuklu bulunan mahpusların avukat görüşmeleri 667 sayılı KHK uyarınca avukat görüş odalarında kamera ile kayıt altına alma ve infaz koruma memuru

gözetiminde yapıldığından, mahpus tarafından bu şekilde görüşme yapılmak istenmediğinden görüşme sağlanamamıştır”

HEYETİMİZCE TESPİTİ YAPILAN HASTA MAHPUSLAR LİSTESİ

1. **KEMAL ÖZELMALI**
2. Adana Kürkçüler F tipi cezaevinde hükümlü – Wernicke-korsakoff hastası
3. **ŞEMSETTİN KALKAN**
4. Adana Kürkçüler F tipi cezaevinde hükümlü – KOAH hastası
5. **CENGİZHAN PİLAF**
6. Adana Kürkçüler F tipi cezaevinde hükümlü – Wernicke-korsakoff hastası
7. **GÜZEL SARAÇ**
8. Tarsus T tipi kadın cezaevinde hükümlü – şeker hastası
9. **SEYRAN DEMİR**
10. Tarsus T tipi kadın cezaevinde hükümlü – Kalp mide hastası
11. **SONGÜL BAĞATIR**
12. Tarsus T tipi kadın cezaevinde hükümlü – Bel fıtığı hastası
13. **FATMA GÖKHAN**
14. Tarsus T tipi kadın cezaevinde hükümlü – Kalp hastası
15. **EVİN ŞAHİN**
16. Tarsus T tipi kadın cezaevinde tutuklu – Böbrek hastası
17. **BEDİHA KARAK**
18. Tarsus T tipi kadın cezaevinde hükümlü – Mide ülseri hastası
19. **ÖZGÜL YAŞA**
20. Tarsus T tipi kadın cezaevinde hükümlü – Yüzünün sol tarafı felç, alerjik astım hastası
21. **SULTAN (soyadı tespit edilemedi)**
22. Tarsus T tipi kadın cezaevinde hükümlü – Sedef hastası

23. **ŞİVEKÂR ATAŞ**
24. Tarsus T tipi kadın cezaevinde hükümlü – Piper tansiyon hastası
25. **HÜSEYİN GÜLOĞLU**
26. Ceyhan M tipi cezaevinde hükümlü – Prostat, bir gözü görmüyor, tek böbrekli
27. **MEHMET EMİN ORUÇ**
28. Ceyhan M tipi cezaevinde hükümlü – Kroner arter hastalığı
29. **AKAR İKBAL**
30. Osmaniye T2 cezaevinde hükümlü – İdrarda taş var, ameliyat olması gerekir. Kollarında mermi var
31. **CEMİL NART**
32. Osmaniye T tipi cezaevinde hükümlü – Ağır böbrek ve bağırsakların hasta
33. **İSA GÜRBÜZ**
34. Osmaniye T tipinde hükümlü- KOAH hastası
35. **ÂDEM AMAÇ**
36. Osmaniye T2 cezaevinde hükümlü- Bağırsak bölgesinde şarapnelden dolayı parçalanmış
37. **ABDÜLHAKİM EŞİYOK**
38. Osmaniye T2 cezaevinde hükümlü- Mide ülseri- kafasında aldığı demir parçası neticesinde yaralanmış, demir parçası halen kafasında bulunmaktadır.
39. **MURAT BAYRAM**
40. Osmaniye C tipi cezaevinde hükümlü – beyin damarlarında tıkanıklık var
41. **YUNUS ŞEKER**
42. Tarsus T2 nolu cezaevinde – ileri derecede Kalp yetmezliği, damar hastalığı, % 70 engelli
43. **MİRZE MEHMET SÖYLEMEZ**
44. Tarsus 2 nolu T tipi cezaevi tutuklu – Çölyak hastası

45. **SİSE BİNGÖL**
46. Tarsus T tipi kadın cezaevinde- 84 yaşında dizleri tutmuyor, iltihap var, ihtiyaçlarını tek başına gideremiyor
47. **FAZIL TÜRK**
48. Tarsus 2 nolu T tipi cezaevi tutuklu – Şeker hastası
49. **FETHULLAH AZAR**
50. Tarsus 2 nolu T tipi cezaevinde – Ülser, bel fitiği, boyun fitiği hastası
51. **MEHMET GÖK**
52. Tarsus 2 nolu T tipi cezaevinde – 64 yaşında yüksek tansiyon hastası
53. **ABDULAZİZ ÖZDEMİR**
54. Tarsus 2 nolu T tipi cezaevi –67 yaşında apandisit kanser hastası
55. **HADİ ELÇİÇEK**
56. Tarsus 2 nolu T tipi cezaevi – Kalp hastası
57. **ŞEMSETTİN KAYA**
58. Tarsus 2 nolu T tipi cezaevi – Kalp hastası
59. **İSA GÜLTEKİN**
60. Tarsus 2 nolu T tipi cezaevi – 62 yaşında prostat hastası
61. **NURETTİN ERDEMÇİ**
62. Tarsus 2 nolu T tipi cezaevi – 61 yaşında prostat hastası
63. **EMİN HAŞLAMA**
64. Tarsus 3 nolu T tipi cezaevi – Alerjik hasta, elleri ayakları soyuluyor

İnfaz yasasının “*Hapis cezasının infazının hastalık nedeni ile ertelenmesi*” başlığını taşıyan 16. Maddesi’nde 24.1.2013 tarihinde 6411 Sayılı Yasa’yla birlikte yapılan değişiklikle “**maruz kaldığı ağır bir hastalık veya engellilik nedeniyle ceza infaz kurumu koşullarında hayatını yalnız idame ettiremeyen ve toplum güvenliği bakımından tehlike oluşturmayacağı değerlendirilen mahkûmun cezasının infazı üçüncü**

fıkıradı belirlenen usule göre iyileşinceye kadar geri

bırakılabilir"hükmünün yer alması ve uygulamada "***toplum güvenliği bakımından tehlike***" unsurunun kolluk güçlerinin insafına bırakılmış olması en büyük sorunlardan biridir. Hasta mahpuslarla ilgili tıbbi değerlendirmelerin esas alınması yerine, "***toplum güvenliği bakımından tehlikelilik***" unsuruna "***ağır ve somut bir tehlike***" kriterinin eklenmiş olması sorunu çözmekten uzak ve kabul edilemez bir yaklaşımdır. Nitekim aradan geçen birkaç yıl içinde uygulamada hiçbir şeyin değişmediğini göstermiştir. Hasta mahpusların sayısı giderek artmıştır.

Ayrıca, sağlık kurullarınca düzenlenen raporların Adli Tıp Kurumu'nca (ATK) onaylanmayıp ATK tarafından yeniden rapor düzenlenmesi de var olan sıkıntıları daha da artırmaktadır.

Aslında bu konudaki önemli bir sorun da mevcut kurumsal yapısı ve siyasi iktidara bağlılığı nedeniyle tarafsız davranamayan, bu nedenle de verdiği kararlarda bilimsel ve objektif kriterlere uygun değerlendirmeler yapmayan Adli Tıp Kurumu'nun halen resmi bilirkişi konumunu sürdürüyor olmasıdır.

Dolayısıyla bağımsız konumda olmadığı açıkça ortada olan Adli Tıp Kurumu'nun resmi bilirkişilik uygulamasına son verilmediği sürece sorunlar devam edecektir.

Birleşmiş Milletler resmi belgesi olan ve üye ülkelerce de kabul edilen

İstanbul Protokolü'nde "tutuklu ve hükümlü konumda da olsa her hastanın kendi doktorunu seçme ve raporlarının bağımsız bilirkişilerce hazırlanmasını isteme hakkı vardır". Denilmektedir.

**TARSUS T TİPİ KADIN CEZAEVİNDE HEYETİMİZCE TESPİT EDİLEN
BEBEKLERİ İLE BERABER KALAN KADIN MAHPUSLAR**

1. **HANIM AZMA**
2. Hükümlü – 8 aylık bebeği ile beraber kalmaktadır.
3. **SAFİYE YAĞMUR**
4. Hükümlü – 1 yaşında bebeği ile beraber kalmaktadır.
5. **HAVVA BAYRAM**
6. Hükümlü – 3 aylık bebeği ile beraber kalmaktadır.
7. **YILDIZ SÖNMEZ**
8. Hükümlü – 1 yaşında bebeği ile beraber kalmaktadır.
9. **ŞEMAL ... (soyadı tespit edilemedi)**
10. Hükümlü – 1 yaşında bebeği ile beraber kalmaktadır.
11. **MEDİNE... (soyadı tespit edilemedi)**
12. Hükümlü – 3 yaşında çocuğu ile beraber kalmaktadır.

Özellikle gelişim çağında hijyenik bir ortamdan, gerekli güneş ışığından ve besin değeri yüksek gıdalardan yoksun cezaevi koşullarında büyüme zorunda kalmaktadırlar. Devlet güvencesi altında olan ve kamu düzeninin en temel yapı taşı olan aile kurumunun sağlıklı bir şekilde devamı da olumsuz yönde etkilenmektedir. Zira; bebek ve çocuklar baba sevgisi ve ilgisinden mahrum kalmaktadırlar.

HAK İHLALLERİNE İLİŞKİN ULUSAL VE ULUSLARARI MEVZUAT BAĞLAMINDA HUKUKİ DEĞERLENDİRME

1. **Çıplak arama**

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 3. maddesi bağlamında İşkence yasağı; "Hiç kimse işkenceye, insanlık dışı ya da onur kırıcı ceza veya işlemlere tabi tutulamaz" şeklinde tanımlanmıştır.

Anayasanın 17. Maddesine göre; kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tâbi tutulamaz.

Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin infazı hakkında kanunun 2. Maddesinin 2. Fıkrası uyarınca; *Ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazında zalimane, insanlık dışı, aşağılayıcı ve onur kırıcı davranışlarda bulunulamaz. Yine aynı yasanın 21. Maddesinin 1. Fıkrasında kuruma alınma sırasında yapılacak işlemler bölümünde* “*Haklarında kesinleşmiş hapis cezasını içeren mahkûmiyet ve ödenmeyen adlî para cezalarının hapse çevrilmesine ilişkin karar bulunanlar, Cumhuriyet Başsavcılığının yazılı emriyle ceza infaz kurumuna gönderilirler. Üstleri ve eşyaları arandıktan sonra kabul odalarına konulur ve hekim muayenesinden sonra kuruma yerleştirme işlemleri yapılır*” denilmektedir.

Ceza ve Tevkif evleri iç yönetmeliği 1. Maddesinde cezaevine alınma sırasında arama usulü düzenlenmiş olup buna göre; “*Kuruma gelen hükümlü ve tutukluların üzerleri ve beraberlerinde getirdikleri eşya başgardiyanın gözetimi altında iki gardiyan tarafından ayrı ayrı yerlerde dikkatle aranır. Arama; yasak maddelerin, fazla eşya ve paranın kuruma sokulmaması maksadıyla yapılır. Arama sonunda aranılan kimsenin ad ve soyadını ve arama tarihini ve aramada çıkan yasak maddeleri, emanete alınan eşyanın nevilerini ve paranın miktarını ve aramayı yapanları bildiren bir tutanak düzenlenip imza edilerek müdüriyete verilir*” denilmektedir.

Ceza infaz kurumlarının yönetimi ile ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazı hakkında tüzük'ün 46. Maddesinin 2. Fıkrasında ÇIPLAK ARAMANIN USULÜ BELİRTİLMİŞ OLUP, belirtilen madde uyarınca; “*Hükümlünün üzerinde, kuruma sokulması veya bulundurulması yasak madde veya eşya bulunduğu dair makul ve ciddi emarelerin varlığı ve kurum en*

üst amirinin gerekli görmesi hâlinde, çıplak olarak veya beden çukurlarında aşağıda belirtilen usullere göre arama yapılabilir. Çıplak arama, hükümlünün utanma duygusunu ihlal etmeyecek şekilde ve kimsenin görmemesini sağlayacak tedbirler alınarak gerçekleştirilir, aynı maddenin 9. Fıkrasında; Arama ve sayımlar sırasında insan onuruna saygı esastır” denilerek temel ilke belirlenmiştir.

Ceza ve tevkif evleri genel müdürlüğünün 01.01.2016 tarih 50 nolu genelgesi uyarınca Yaşam hakkının ve işkence, insanlık dışı ve onur kırıcı muamele veya ceza yasağının ihlali iddialarında, sırf etkin bir soruşturma yapılmadığı gerekçesi ile usul yönünden Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 2 ve 3 ncü maddelerinin ihlali sonucunu doğurabileceği göz önünde bulundurulacaktır” denilerek cezaevlerindeki işkence ve kötü muameleye engel olunmak istemişse de gerçekte yürürlükte olan ve yayınlanmamış genelgelerde işkence ve kötü muameleye yasal dayanak oluşturmuştur.

Tüzük ve yönetmelikte usul ve esasları belirtilen çıplak arama hükümlerine göre; mahpusun yasak madde veya eşya bulundurduğuna dair “makul ve ciddi emarelerin bulunması” ve “insan onuruna saygı” temel kriterler olarak belirtilmiş ise de; uygulamada ayırım yapılmaksızın her hükümlü ve tutuklu için cezaevine kabul sırasında çıplak aramanın yapıldığı, bu keyfiyetçi tutumun rutin bir uygulama haline geldiği açıktır. Usule uygun olmayan çıplak aramalara yapılan itirazlara karşı, infaz koruma memurları tarafından darp ve şiddetle karşılık verildiği bugüne kadar alışagelmış bir durum haline gelmiştir. Çıplak aramaya maruz kalan kişilerin iddiaları yetkililer tarafından dikkate alınmamaktadır. AİHM'in verdiği kararlara göre, bu keyfilik, başka insanların önünde soyunmanın ve aramaya karşı çıkan mahpusa pek çok kez disiplin cezası verilmesinin mahpusta yarattığı his ile birleştiğinde AİHS'nin

3. maddesinde düzenlenen onur kırıcı muamele yasağını ihlal etmektedir.

2. Ayakta ve askeri nizamda sayım

CEZA İNFAZ KURUMLARININ YÖNETİMİ İLE CEZA VE GÜVENLİK TEDBİRLERİNİN İNFAZI HAKKINDA TÜZÜK 'ün 46. Maddesinin 8. fıkrasında sayımın nasıl yapılacağına dair usul belirtilmiş olup, belirtilen fıkra uyarınca; Sayımlar, yatma plânları da göz önünde bulundurularak odalarda yapılır. Sayımın yapılış şekli, kurum güvenliğini tehlikeye düşürmeyecek biçimde odada bulunan hükümlülerin sayısı dikkate alınarak idare tarafından belirlenir” denilmektedir. Yine aynı maddenin 9. Fıkrasında “Arama ve sayımlar sırasında insan onuruna saygı esastır” denilerek sayım yapılırken temel kriterler belirlenmiştir.

Her ne kadar sayımların yapılış şekli İdarenin tasarrufuna bırakılmış olsa da, uygulamada, koşullardaki mahpus sayısının gözle görülür şekilde az olduğu durumlarda, hatta hücrede bulunan tek bir mahpusun dahi ayakta askeri teknil ile sayım verilmesinin istenmesi, idarenin keyfiyetçi ve provoke edici tutumunu göstermektedir. Yine; askeri nizam ve ayakta sayım vermeyen mahpusların disiplin cezaları ile karşı karşıya kaldığı, bu nedenle çoğunlukla iletişim ve aile görüşü cezası aldıkları tespit edilmiştir. Heyetimizce yapılan görüşmelerde ayakta ve askeri nizamda sayıma karşı çıkan mahpusların darp edildikleri, ters kelepçe ile tek kişilik hücrelere konulduğu iddia edilmiştir. Özellikle 2 yada 3 mahpusun bulunduğu koşullarda askeri nizam ve ayakta sayım ısrarının, kurumun güvenlik ihtiyacından kaynaklanmadığı aşikardır.

3. Kelepçeli muayene, muayene sırasında kolluğun muayene odasında bulunması, hasta mahpusların tedavisinin yapılmaması ya da geç yapılması

5275 sayılı Ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazı hakkında kanunun 50. Maddesi uyarınca:

(1) Hiçbir hâlde zincir ve demire vurmak tedbir olarak uygulanmaz. Kelepçe ve bedensel hareketleri kısıtlayıcı araçlar;

a) Yetkili makamın önüne getirildiğinde çıkarılmak kaydıyla, sevk ve nakil sırasında kaçmayı önlemek için,

b) Hekimin talimat ve gözetiminde olmak üzere tıbbî nedenlerle,

c) Diğer kontrol usûllerinin yetersizliği hâlinde hükümlünün kendisine veya başkalarına zarar vermesine veya eşyayı tahrip etmesine engel olmak için kurum en üst amirinin emriyle kullanılabilir.

Adalet-içişleri ve Sağlık bakanlığı tarafından imzalanan Ceza infaz kurumlarının yönetim, dış koruma, hükümlü ve tutukluların sevk ve nakilleri ile sağlık hizmetlerinin yürütülmesi hakkındaki ÜÇLÜ

PROTOKOL 38. Madde uyarınca; 1--Ceza infaz kurumu müdürlüğü bulunan yerlerdeki hastanelerde firara karşı engellerin bulunduğu muhafazalı muayene odaları oluşturulur.

(2) Hükümlü ve tutukluların hastanelerde muayeneleri, firara karşı engellerin bulunduğu muhafazalı odalarda yapılır. Jandarma muayene esnasında oda dışında bulunur ve gerekli güvenlik tedbirlerini alır. Doktorun yazılı olarak talep etmesi halinde jandarma muayene odasında bulunur.

(3) Ancak hükümlü ve tutukluların muayene esnasında yaptıkları her türlü mevzuata aykırı talepleri ilgili sağlık personeli tarafından anında jandarma devriye komutanına bildirilir.

(4) Hastanelerde tutuklu ve hükümlüler için muhafazalı muayene odaları yapılıncaya kadar jandarma muayene odası içinde bulunur ve doktorla hasta arasında geçecek konuşmaları duymayacak uzaklıkta koruma tedbirini alır.

Jandarma Genel Komutanlığının Cezaevlerinin Dış Koruması Sevk ve Nakil Hizmetleri Yönergesinde "Kelepçeler ölüm, yaralanma, kalp krizi, ağır hastalık gibi zaruri haller dışında kesinlikle açılmaz" ve "zorunlu ihtiyaçları birer birer ve hiçbir şekilde kelepçeleri açılmaksızın gerekli tedbirleri alındıktan sonra giderilir"

İstanbul Protokolü'ne göre; Her tutuklunun diğer sağlık hizmeti almak isteyen hastalar gibi mahremiyetine saygı gösterilen bir ortamda, insan onuruna yakışır bir şekilde muayene ve sağlık hizmeti alma hakkı vardır. Polis veya kolluk güçleri hiçbir zaman muayene odasında bulunmamalıdır. Muayeneyi yapan hekim, eğer alıkonulananın sağlık personeline karşı ciddi bir güvenlik riski oluşturduğu yönünde ikna edici bir delili olduğuna inanılıyorsa böyle bir durumda muayene eden hekimin talebi üzere muayene esnasında polis ya da diğer kolluk kuvvetleri değil, sağlık kurumunun güvenlik personeli bulunmalı ve bu koşulda güvenlik personeli hastaya göre işitme mesafesinin dışında bulunmalıdır. (md:124)

Her sebeple olursa olsun muayene odasında bulunan kolluğun varlığı (isimleri) hekimin resmi tıbbi raporunda belirtilmelidir. (md.125)

Kelepçe gibi sadece tutukluların nakillerinde güvenlik güçlerinin kullandığı kısıtlayıcı bir aracın muayenenin bir parçası olması hiçbir hekimlik uygulamasında kabul edilemez olduğu belirtilmiştir.

CEZA İNFAZ KURUMLARININ YÖNETİMİ İLE CEZA VE GÜVENLİK TEDBİRLERİNİN İNFAZI HAKKINDA TÜZÜĞ'ÜN Hükümlünün muayene ve tedavi istekleri başlıklı 94. Maddesinde *"Hükümlü, beden ve ruh sağlığının korunması, hastalıklarının tanısı için muayene ve tedavi olanaklarından, tıbbî araçlardan yararlanma hakkına sahiptir. Bunun için hükümlü öncelikle kurum revirinde, mümkün olmaması hâlinde Devlet veya üniversite hastanelerinin mahkûm koşullarında tedavi ettirilir."* denilmektedir.

Gerek ulusal mevzuatta gerekse Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerde ve Hekimlik mesleğinin etik kurallarında; "TUTUKLU MUAYENESİ KELEPÇELİ YAPILAMAZ. GÜVENLİK GÖREVLİLERİ NEZARETİNDE YAPILAMAZ" denilerek temel kriterler belirlenmiştir. Özellikle bu hükümlere uymayan hekimlerin TCK. hükümleri uyarınca "görevi kötüye kullanma" ve "görevi ihmal" suçlarından sorumlu olacağı açıktır. Ancak; uygulamada, hasta mahpusların hastanelerde muayene odasında kolluk güçlerinin bulunması ve kelepçeli muayenenin rutin bir hal almış olması, özellikle bu konuda HEKİMLERİN ETİK KURALLARA VE YASALARA UYMADIĞI GÖRÜLMÜŞTÜR. UYGULAMADA; Adalet-içişleri ve Sağlık bakanlığı tarafından imzalanan Ceza infaz kurumlarının yönetim, dış koruma, hükümlü ve tutukluların sevk ve nakilleri ile sağlık hizmetlerinin yürütülmesi hakkındaki ÜÇLÜ PROTOKOL ve Jandarma Genel Komutanlığının Cezaevlerinin Dış Koruması Sevk ve Nakil Hizmetleri Yönergesinde yer alan "Kelepçeler ölüm, yaralanma, kalp krizi, ağır hastalık gibi zaruri haller dışında kesinlikle açılmaz" ve "zorunlu ihtiyaçları birer birer

ve hiçbir şekilde kelepçeleri açılmaksızın gerekli tedbirleri alındıktan sonra giderilir” **hükmü uyarınca hasta mahpusların kelepçeli muayene edilmektedir. Yine tespitlerimize göre; Tarsus kadın cezaevinde, kadın mahpusların hastanede muayenesi yapılırken, muayene odasında erkek askerlerin gözetiminde muayenelerinin yapıldığı iddia edilmiştir.**

4. Sosyal ve kültürel faaliyetlerinin kısıtlanması

CEZA İNFAZ KURUMLARININ YÖNETİMİ İLE CEZA VE GÜVENLİK TEDBİRLERİNİN İNFAZI HAKKINDA TÜZÜĞ’ÜN 131. MADDESİ

UYARINCA; “1- Hükümlünün toplumsal, ruhsal ve bedensel gelişmelerini sağlamak amacıyla fizik ve ruhsal sağlık durumlarının elverdiği ölçüde spor, beden eğitimi ve eğlendirici etkinliklere katılmasına müsaade olunur ve olanaklar ölçüsünde yer ve araç sağlanır. ”

MAHPUSLARIN ISLAHI İÇİN ASGARİ STANDART KURALLARI

DÜZENLEYEN BİRLEŞMİŞ MİLLETLER SÖZLEŞMESİNİN Beden eğitimi

ve spor hakkını düzenleyen 21.maddesi uyarınca; *Dışarıda*

çalıştırılmayan her mahpusun, hava koşulları müsaade ettiği zaman günde en az bir saat açık havada uygun bir biçimde beden eğitimi yapmasına imkân verilir. (2) Genç mahpuslara ve fizik durumu itibariyle uygun olan diğer mahpuslara, egzersiz süreleri içinde fiziksel eğitim ile eğlenmeleri için eğitim verilir. Bunun için kendilerine yer, tesis ve araç sağlanır.

Belirtilen yasa maddeleri ve Türkiye’nin taraf olduğu uluslararası sözleşmeye rağmen uygulama da; Yüksek güvenlikli cezaevinde tutuklu ve hükümlü bulunan mahpuslar haftada sadece 1 veya 1,5 saat spor veya sohbet adı altında sosyal faaliyetlere katılabilmektedir. Yasa ile güvence altına alınmış mahpusların bu

temel hakları, genelgelerle yahut idarenin kamu güvenliği gerekçe gösterilerek keyfi bir şekilde ortadan kaldırıldığı gör÷lmektedir.

5. Gazete ve kitapların yasaklanması

5275 sayılı Ceza ve güvenlik tedbirleri hakkındaki infaz yasasının 62. Maddesine göre; Hükümlü, mahkemelerce yasaklanmamış olması koşuluyla süreli ve süresiz yayınlardan bedelini ödeyerek yararlanma hakkına sahiptir.

Gerek anılan yasa maddesine istinaden çıkarılan tüzük ve yönetmeliklerde, gerekse de mahpus haklarını düzenleyen sözleşme ve prensipler uyarınca çıkarılan yasalara rağmen, uygulamada; hiçbir gerekçe gösterilmeden mahpusların talep ettiği kitap ve gazeteler verilmemektedir. Kitapların kamu güvenliğine aykırı olduğu kararını ise; cezaevlerinde bulunan okuma komisyonları tarafından verilmektedir. Yargı tarafından yasaklanmamış kitap, dergi ve gazetelerin idari tasarruf ve ideolojik yaklaşımlarla mahpuslara verilmesi engellenmektedir.

6. Sağlıklı ve hijyenik bir ortamın bulunmaması, iklim şartlarına uygun fiziki şartların yerine getirilmemesi, kapasitenin üzerinde mahpusun bulunması

5275 sayılı Ceza ve güvenlik tedbirleri hakkındaki infaz yasasının 63. Maddesinin 2. fıkrasına göre; Her hükümlüye yöresel iklime uygun nitelikte tek tip yatak ve yeterli sayıda yatak takımı verilir. Yine aynı maddenin 4. Fıkrası uyarınca; Oda ve kısımlarda iklim koşulları göz önüne alınarak yeterli yer, ışık, ısınma, havalandırma ve hijyen sağlanır.

**Mahpusların ıslahı için asgari standart kurallarını düzenleyen
Birleşmiş milletler sözleşmesine göre;**

1. *Mahpuslara kalmaları için ayrılan bütün yerlerde ve özellikle uyumak için kaldıkları yerlerde, iklim şartlarına ve ayrıca metreküpteki hava miktarına, asgari metrekare alana, ışıklandırmaya, ısıtmaya ve havalandırmaya gerekli özen gösterilerek, sağlık için gerekli bütün gerekler karşılanır.*
2. *Mahpusların yaşamaları ve çalışmaları istenen yerlerde,*
 1. *Pencereler, mahpusun gün ışığında okuyabilmesine veya çalışabilmesine imkân verecek yeterli büyüklükte ve havalandırma tertibatı yapılmış olsa da, temiz havanın girebileceği bir biçimde yapılmış olur.*
 2. *Mahpusun okuma veya çalışması için, görme yeteneğine zarar vermeyecek ölçüde yeterli aydınlatma sağlanır.*
3. *Her mahpusun doğal ihtiyaçlarını karşılayabileceği ölçüde yeterli sıhhi tesis bulunur ve bu tesisler temiz ve bakımlı tutulur.*
4. *Her mahpusun yararlanabileceği yeterli banyo ve duş tesisi bulunur. Mahpusların iklim şartlarına uygun bir ısıda, mevsimlere ve coğrafi bölgeye göre genel hijyenik koşullar için gerekli aralıklarda, ılık bir iklim varsa haftada en az bir kez banyo veya duş almalarına imkan verilir.*
5. *Kurumun mahpuslar tarafından düzenli olarak kullanılan yerleri, her zaman titizlikle temiz olarak tutulur ve temizliği korunur.*

Heyetimizce yapılan tespitlerde; cezaevlerinin fiziki yapılarının yasalarda düzenlenen standartlara uygun olmadığı açık bir şekilde görülmüştür. Öncelikle; Koşuş mevcudunun çok üzerinde mahpusun bulunduğu, tek bir ranzada iki mahpusun, birçok cezaevinde de sünger üzerinde, yerde, koğuştaki tuvalet kapısının önünde mahpusların yattıkları iddia edilmiştir. Koşuş mevcudiyetinin fazla

olması sağlıksız bir ortamın oluşmasına sebep olduğu gibi, özellikle hasta mahpusların her koşulda bulunması ve o koşullarda sigara gibi tütün ürünlerinin kullanılma, astım, bronşit ve KOAH hastaları için ciddi bir risk taşımaktadır. Koşulların aydınlatması çok küçük çaplı bir pencere ile sağlanmakta olup, yeterince odalar ışık almadığından sürekli elektrik lambaları ile aydınlatma sağlanmaktadır. Bu durumda hem elektrik tasarrufu yapılamamakta hem de koşullardaki elektrik bedelleri mahpuslar tarafından karşılandığından yüksek elektrik bedelleri ödemek zorunda kalmaktadırlar. Özellikle birçok cezaevinde içme suyu konusunda sıkıntılar yaşanmakta olup, cezaevi kantinlerinde damacana sular alınmaktadır. Birçok mahpusun ekonomik gücü olmadığından bu konuda sorunlar yaşanmaktadır. Özellikle cezaevlerinde yiyecek ve içecekler konusunda ilgili kurumlarca denetimlerin arttırılması ve bu konuda bağımsız denetçilere imkan tanınması gerektiği açıktır. Özellikle koşu havalandırma alanları çok küçük olup mevcudiyetinin fazla olması mahpusların hareket alanını kısıtlayabilmektedir.

7. İnfaz koruma memurlarının mahpuslara karşı provoke ve tahrik edici söylem ve davranışları, mahpuslar arasında ayrımcılık yaparak ideolojik yaklaşımlarda bulunmaları

Ceza ve Güvenlik tedbirlerinin infazı hakkında kanunun 2. Maddesi uyarınca;

(1) Ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazına ilişkin kurallar hükümlülerin ırk, dil, din, mezhep, milliyet, renk, cinsiyet, doğum, felsefî inanç, millî veya sosyal köken ve siyasî veya diğer fikir yahut düşünceleri ile ekonomik güçleri ve

diğer toplumsal konumları yönünden ayırım yapılmaksızın ve hiçbir kimseye ayrıcalık tanınmaksızın uygulanır.

(2) Ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazında zalimane, insanlık dışı, aşğılayıcı ve onur kırıcı davranışlarda bulunulamaz.

Mahpusların ıslahı için asgari standartları düzenleyen Birleşmiş milletler kurallarına göre;

Kuralların uygulanmasında ırk, renk, cinsiyet, dil, din, siyasal veya başka bir fikir, ulusal veya toplumsal köken, mülkiyet, doğum veya diğer bir statü gibi sebeplerle ayrımcılık yapılamaz.

Öte yandan, mahpusların mensubu oldukları dinsel inançlara ve ahlaki ilkelere saygı gösterilmesi zorunludur.

Avrupa İnsan Hakları sözleşmesinin ayrımcılık yasağını düzenleyen

14. Maddesinde; *Bu Sözleşme'de tanınan hak ve özgürlüklerden yararlanma, cinsiyet, ırk, renk, dil, din, siyasal veya diğer kanaatler, ulusal veya toplumsal köken, ulusal bir azınlığa aidiyet, servet, doğum başta olmak üzere herhangi başka bir duruma dayalı hiçbir ayrımcılık gözetilmeksizin sağlanmalıdır.*

Maddenin gerekçesinde aynı ilkenin hükümlüler içinde uygulanması gerektiği belirtilmiştir.

ANCAK; Heyetimizce yapılan gözlem ve mahpus aktarımlarına göre; özellikle OHAL sonrası uygulamalarda "devlete karşı işlenen suçlar" ve "terörle mücadele yasasından kaynaklanan suçlar" nedeniyle tutuklu ve hükümlü bulunan mahpuslara karşı, infaz koruma

memurları ve dış güvenlikten sorumlu kolluk tarafından provoke, tahrik edici, onur kırıcı söylem ve davranışlarda bulunduğu sıkça dile getirilen bir husus olmuştur. Özellikle siyasi, etnik ve dini aidiyetlere karşı ayrıştırıcı söylemlerin sıkça kullanıldığı iddia edilmektedir. Kendilerine karşı herhangi cezai ve idari yaptırımın uygulanmayacağına ve cezasızlık hukukundan yararlanacağına inanmış infaz koruma memurlarının varlığı, cezaevinde yaşanan birçok hak ihlalinin temel kaynağını oluşturmaktadır. Bu konuda infaz koruma memurlarının mahpuslarla iletişim kurması ve yasal mevzuata hakim olması için gerekli meslek içi eğitimlerin sıklıkla yapılması gerekmektedir.

HEYETİMİZİN MAHPUSLARLA GÖRÜŞME ESNASINDA KARŞILAŞTIĞI HUKUKA AYKIRI İŞLEM VE EYLEMLER

Tarsus 3 Nolu T Tipi Cezaevi'nde Yaşanılan Hukuka Aykırılıklar

1. Heyetimizin üyesi Av. Zelal Demiray görüşme yaptığı mahpus Deniz Özdemir 'e avukat kartvizitini vermek istediği sırada, görüşme esnasında bulunan infaz koruma memuru "avukat kartvizitinin mahpusa verilmesinin OHAL gereği yasak olduğu, avukat kartvizitinin ancak posta yoluyla cezaevine gönderilebileceğini, cezaevi infaz kurulunca kartvizit incelendikten sonra mahpusa verilebileceğini" ifade etmiştir. Görüşmeyi yapan heyet üyemiz Av. Zelal Demiray'ın OHAL ve KHK gereği böyle bir yasağın olmadığına dair itirazı üzerine bu sefer infaz koruma memuru " kartvizit bilgilerinizi bir kağıda yazarak mahpusa verebilirsiniz, ama kartviziti veremezsiniz" diyerek sert bir tepki göstermiş olup, bunun üzerine heyetimizin diğer üyesi ve yan taraftaki görüş odasında bulunan Av. İlhan ÖNGÖR, seslerin yükselmesi üzerine tartışmaya dahil olmuş,

hukuka aykırı olan yasağa hukuki gerekçelerle tepki göstermiştir. Hukuki bir gerekçe sunmayan infaz koruma memurları heyet üyemiz Av. İlhan ÖNGÖR'ü dışarı çıkarmaya çalışmışlardır. Yapılan görüşmeler bittikten sonra heyet üyemiz Av. İlhan Öngör hakkında memurun görevini yapmasına engel olduğu gerekçesi ile tutanak tutulmuştur.

2. Heyet üyelerimiz X-RAY cihazından geçtikten sonra içerisinde kimlikleri ve değerli eşyaları olan küçük cep cüzdanları infaz koruma memurları tarafından herhangi bir tutanak karşılığında olmadan alınmıştır. Cüzdanlarımız, herhangi bir anahtarlı dolaba değil, X-RAY cihazının yan tarafında bulunan herkesin rahatlıkla bulabileceği ve alabileceği boş bir kutunun içerisine bırakılmıştır. Cüzdanlarımız X-RAY cihazından sorunsuz bir şekilde geçmesine rağmen neden alıkonulduğu konusunda yasal hiçbir gerekçe gösterilmemiştir.
3. Yeteri kadar infaz koruma memuru bulunmakta iken, mahpus ile görüşme için yaklaşık 1 saat beklenilmiş ve infaz koruma memurlarının azlığı gerekçe gösterilmiştir.

Osmaniye 2 Nolu T Tipi Cezaevinde Yaşanan Hukuka Aykırılıklar

Adana Kürkcüler F tipi cezaevi, Tarsus T2- T3 nolu cezaevleri ve Osmaniye T2 cezaevinde yapılan görüşmelerde kamera kaydı ve infaz koruma memurları gözetiminde avukat-mahpus görüşmeleri yapılmaktadır. Heyetimiz görüşme yapmak istedikleri Osmaniye 2 nolu T tipi cezaevindeki mahpuslar Yüksel Tecik, Celal Korkmaz, Ali Gören ile avukat görüş odalarında kamera kayıt sistemi ve infaz koruma memuru gözetiminde mahpusların görüş kabul etmemesi nedeniyle görüşme yapamamışlardır.

Osmaniye 2 nolu T tipi cezaevinde AVUKAT-MAHPUS görüşmesinin yasal dayanağı idareden talep edildiğinde, Osmaniye 1 Sulh Ceza Hakimliğinin 2017/2054 d.iş sayılı kararı gerekçe gösterilmiştir. Belirtilen karar da;

22.07.2017 tarih 667 sayılı KHK'nın 6/1-d maddesi uyarınca, tüm TCK. 220. maddeden ve 3713 sayılı yasadaki kaynaklı tutuklu bulunan mahpuslar için genel bir karar verildiği tarafımızdan görülmüştür. Belirtilen kararın bir örneğini, heyetimiz üyesi Av. İlhan ÖNGÖR, müvekkili Yüksel Tecik'in usulüne uygun vekaletnamesi ile aynı gün Osmaniye 1 Sulh Ceza Hakimliğinden talep etmiş, ancak; mahkeme hiçbir gerekçe göstermeden bahsi geçen kararı vermemiş ve talep dilekçesini Osmaniye cezaevi savcılığına havale etmiştir. Cezaevi Savcılığı kararı heyetimiz üyesi Av. İlhan ÖNGÖR'e yine hiçbir gerekçe göstermeden vermeyeceğini beyan etmiştir.

AVUKAT-MAHPUS GÖRÜŞMELERİNİN KAMERA KAYDI ALTINDA VE İNFAZ KORUMA MEMURU GÖZETİMİNDE YAPILMASININ HUKUKİ DEĞERLENDİRMESİ

CMK 149. MADDENİN 3. FIKRASI UYARINCA; *Soruşturma ve kovuşturma evrelerinin her aşamasında avukatın, şüpheli veya sanıkla görüşme, ifade alma veya sorgu süresince yanında olma ve hukukî yardımda bulunma hakkı engellenemez, kısıtlanamaz.*

CMK Madde 154 – *Şüpheli veya sanık, vekâletname aranmaksızın müdafii ile her zaman ve konuşulanları başkalarının duyamayacağı bir ortamda görüşebilir. Bu kişilerin müdafii ile yazışmaları denetime tâbi tutulamaz.*

CEZA VE GÜVENLİK TEDBİRLERİNİN İNFAZI HAKKINDA KANUNUN 59. MADDESİ UYARINCA 2. FIKRASI GEREĞİ HÜKÜMLÜLER İÇİN:

Avukat ve noter ile görüşme, meslek kimliklerinin ibrazı üzerine, tatil günleri dışında ve çalışma saatleri içinde, bu iş için ayrılan görüşme yerlerinde, konuşulanların duyulamayacağı, ancak güvenlik nedeniyle görülebileceği bir biçimde yapılır.

Adalet Bakanlığının Hükümlü ve tutukluların ziyaret edilmeleri hakkında yönetmeliği

Madde 19 — Tutuklu, vekâletname aranmaksızın müdafî ile her zaman ve konuşulanları başkalarının duymayacağı, ancak; görüşmenin görevlilerce izlenebileceği bir ortamda, açık görüş usulüne tabi olarak görüşür. Bu kişilerin müdafî ile yazışmaları denetime tabi tutulmaz. Soruşturma evresinde, aynı anda en fazla üç avukat tutuklu ile görüşebilir.

Madde 20 — Hükümlü ile avukatı, meslek kimliğinin ibrazı üzerine, tatil günleri dışında ve çalışma saatleri içinde, bu iş için ayrılan görüşme yerlerinde, konuşulanların duyulamayacağı, ancak; güvenlik nedeniyle görülebileceği bir biçimde, açık görüş usulüne uygun olarak görüştürülür.

Mahpusların ıslahı için asgari standartları düzenleyen birleşmiş

milletler kurallarından 93. Madde’de: Tutukluların savunmalarını hazırlayabilmeleri için ücretsiz adli yardım almak üzere başvurmalarına ve savunmaları konusunda görüşmek üzere avukatı tarafından ziyaret edilmelerine ve hazırladıkları gizli talimatları avukatlarına verebilmelerine imkân tanınır. Bu amaçlar için, tutuklunun istemesi halinde kendisine yazılı materyaller sağlanır. **Mahpuslar ile avukatları arasındaki görüşmeler gözle izlenebilir, ancak polisin veya kurum personeli onları dinleyemez.**

Benzer birçok ulusal ve uluslararası mevzuatta, mahpusun, avukatın hukuki yardımından faydalanması AİHS’nin adil yargılanma hakkının gereği olarak mevzuatımızda yer almıştır. Adil yargılanma hakkının sağlanması amacıyla Avukat-mahpus arasındaki görüşmelerin nasıl yapılacağı yasalarla güvence altına alınmıştır.

ANCAK; 23.07.2016 tarih 667 Sayılı KHK'nın 6/1-d uyarınca: Tutuklu olanların avukatları ile görüşmelerinde, toplumun ve ceza infaz kurumunun güvenliğinin tehlikeye düşürülmesi, terör örgütü veya diğer suç örgütlerinin yönlendirilmesi, bunlara emir ve tâlimat verilmesi veya yorumlarıyla gizli, açık ya da şifreli mesajlar iletilmesi ihtimalinin varlığı halinde, Cumhuriyet savcısının kararıyla, görüşmeler teknik cihazla sesli veya görüntülü olarak kaydedilebilir, tutuklu ile avukatın yaptığı görüşmeleri izlemek amacıyla görevli hazır bulundurulabilir, tutuklunun avukatına veya avukatın tutukluya verdiği belge veya belge örnekleri, dosyalar ve aralarındaki konuşmalara ilişkin tuttukları kayıtlara elkonulabilir veya görüşmelerin gün ve saatleri sınırlandırılabilir. Tutuklunun yaptığı görüşmenin, belirtilen amaçla yapıldığının anlaşılması hâlinde, görüşmeye derhal son verilerek, bu husus gerekçesiyle birlikte tutanağa bağlanır. Görüşme başlamadan önce, taraflar bu hususta uyarılır. Tutuklu hakkında, tutanak tutulması hâlinde, Cumhuriyet savcısının istemiyle tutuklunun avukatlarıyla görüşmesi sulh ceza hâkimliğince yasaklanabilir. Yasaklama kararı, tutuklu ile yeni bir avukat görevlendirilmesi için derhal ilgili baro başkanlığına bildirilir. Baro tarafından bildirilen avukatın değiştirilmesi Cumhuriyet savcısı tarafından istenebilir. Görevlendirilen avukata, 23/3/2005 tarihli ve 5320 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Kanunun 13 üncü maddesine göre ücret ödenir

29 Ekim 2016 tarihli 676 sayılı KHK'nın 6. MADDESİ UYARINCA: 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun 59 uncu maddesinin dördüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, aynı maddeye bu fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkralar eklenmiş ve diğer fıkra buna göre teselsül ettirilmiştir.

(4) Görüşme sırasında; hükümlünün avukatına veya avukatın hükümlüye verdiği belge veya belge örnekleri, dosyalar ve aralarındaki konuşmaya ilişkin

olarak kendilerinin tuttukları kayıtlar incelenemez; hükümlünün avukatı ile yaptığı görüşme dinlenemez ve kayda alınamaz.

(5) Türk Ceza Kanununun 220 nci maddesinde ve İkinci Kitap Dördüncü Kısım Dördüncü, Beşinci, Altıncı ve Yedinci Bölümlerinde tanımlanan suçlar ile 12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu kapsamına giren suçlardan mahkûm olanların avukatları ile görüşmelerinde, toplumun ve ceza infaz kurumunun güvenliğinin tehlikeye düşürüldüğüne, terör örgütü veya diğer suç örgütlerinin yönlendirildiğine, bu örgütlere emir ve tâlimatverildiğine veya yorumları ile gizli, açık ya da şifreli mesajlar iletildiğine ilişkin bilgi, bulgu veya belge elde edilmesi hâlinde, Cumhuriyet başsavcılığının istemi ve infaz hâkiminin kararıyla, üç ay süreyle; görüşmeler teknik cihazla sesli veya görüntülü olarak kaydedilebilir, hükümlü ile avukatın yaptığı görüşmeleri izlemek amacıyla görevli görüşmede hazır bulundurulabilir, hükümlünün avukatına veya avukatın hükümlüye verdiği belge veya belge örnekleri, dosyalar ve aralarındaki konuşmalara ilişkin tuttukları kayıtlara elkonulabilir veya görüşmelerin gün ve saatleri sınırlandırılabilir.

Gerek iç hukukumuzda gerekse tarafı olduğumuz uluslararası sözleşmelerle yasal güvence altına alınan Adil yargılanma-savunma hakkının KHK'ler ile ihlal edildiği tartışmasızdır. UYGULAMADA; KHK'LER DAHİ YANLIŞ YORUMLANMIŞTIR. TCK: 20. Maddesinde belirtilen " suçun ve cezanın şahsiliği ilkesi" gereği avukat-mahpus görüşmelerinin her tutuklu yada hükümlü mahpus için ayrı ayrı karar alınması yoluna gidilmeyip, tüm mahpuslar için Savcılık, Sulh Ceza yahut İnfaz Hakimliklerince toplu ve genel kararlar verilmiştir. Örneğin Osmaniye 1 Sulh Ceza Hakimliğinin 2017/2054 d.iş sayılı kararı şahsi bir karar olmayıp tüm mahpuslar için verilmiş genel bir karardır. Yukarıda da belirttiğimiz gibi, KHK'ler ile temel hakların

ortadan kaldırılması bir yana, KHK'ler keyfiyetle yorumlanarak Mahpusların adil yargılanma hakkı ihlal edilmiştir. Aynı zamanda Avukat-Müvekkil arasındaki ilişkinin mahremiyeti KHK'ler ile ihlal edilmiştir.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Heyetimizce farklı cezaevlerinde yapılan görüşmelerde mahpuslar, birbirini teyit eden beyanlarda bulunmuşlardır. Genel olarak bölgemizin cezaevlerinde benzer hak ihlallerinin olduğu tespit edilmiştir. Tespit edilen hak ihlallerinin gerek OHAL ve KHK'lerden kaynaklanan yasaklar olduğu gerekse de keyfi ve idari tasarruflardan kaynaklandığı tespit edilmiştir. **Özellikle cezaevi personelinin yasaları uygulama konusundaki bilgisizliği ve sorunları çözme konusundaki deneyimsizliği, bizzat sorunun kendisini oluşturmaktadır.** Tarafımızca tespit edilen hak ihlalleri, her cezaevi ile ilgili ayrı ayrı olarak yukarıda açıklanmıştır. Evrensel hukuk ilkeleri ve yasalarca tanınmış temel haklar baz alınarak hak ihlallerinin ortadan kaldırılması için;

1. Güvenlikçi bakış açısı politikalarından vazgeçilerek " insancıl hukuk" yönetim anlayışının benimsenmesi 2016 tarihli Avrupa Cezaevi kuralları tavsiye kararlarına uyulması,
2. Anayasal güvence altına alınan temel hakları kısıtlayan KHK'lerin yürürlükten kaldırılmasına,
3. Hasta Mahpusların acil ve tam teşekküllü hastanelerde tedavilerinin yapılarak sağlıklı hijyenik ortamlarda iyileşmelerinin sağlanması, Hastaların tedavileri sırasında Türkiye'nin tarafı olduğu İstanbul protokolüne uygun davranılması,
4. Cezaevinde yaşamını idame ettiremeyecek veya cezaevi koşullarının sağlığını olumsuz yönün de etkilediği tespit edilen hasta mahpusların, infazlarının ertelenmesinin derhal sağlanması,

5. Cezaevlerinde iklim koşullarına uygun, hijyenik, sağlıklı ortamların sağlanması,
6. İdarenin, keyfi tasarruflarından vazgeçilerek, evrensel hukuk ilkelerine uygun, mahpusların sosyal ve kültürel faaliyetlerden faydalanmasının sağlanması,
7. Cezaevi personelinin, mahpuslarla-Avukatlarla iletişim ve yasal mevzuat konusunda insan hakları bakış açısı çerçevesinde meslek içi eğitim almasının yoğunlaştırılması ve sürekli hale getirilmesi,
8. Adil yargılanma hakkının ihlali olan Avukat-Mahpus arasındaki görüşmelerin kayıt altına alınması uygulamasından vazgeçilmesi,
9. Cezaevlerinde bulunan bebekli annelerin infazının ertelenmesi için yasal düzenlemelerinin yapılması,
10. Ayrımcılık, şiddet ve kötü muamelede bulunan personel hakkında etkin soruşturmaların ve denetimlerin yapılarak gerekli hukuki süreçlerin ivedilikle sonuçlandırılması,
11. Cezaevlerinin düzenli idari denetime ve sivil bağımsız heyetlerin izlemesine tabi olması
12. Çoğunlukla yasal olmayan gerekçelerle verilen disiplin cezalarından vazgeçilmesi, verilen disiplin cezalarına karşın yapılan itirazlarda adil yargılanma- savunma hakkı ilkesine riayet edilmesi
13. Mahpusların sevk ve sürgün işlemlerinden vazgeçilmesi, Adil yargılanma hakkının tesisi için tutuklu Mahpusların yargılamalarının yapıldığı şehirde tutulmaları, hükümlü mahpusların ise ailelerinin ikamet ettiği yakın bölge cezaevlerinde bulundurulması

gibi düzenlemeler hayata geçirilmelidir.

Cezaevlerinde yaşanan hak ihlallerinin ciddi boyutlara vardığı tartışmasızdır. Bu nedenle yukarıda açıkladığımız düzenlemelerin yapılarak "İnsan onuruna yakışır" anlayış ve pratiğinin hayata geçirilmesi için Adalet Bakanlığı, TBMM Cezaevi ve İnsan hakları komisyonunu, Siyasi partiler, ulusal ve uluslararası

hak temelli çalışan insan hakları örgütlerini duyarlı olmaya ve sorunların çözümünü için yetkili kurumları göreve çağırıyoruz.

İNSAN HAKLARI DERNEĞİ

ADANA ŞUBESİ

HUKUK & CEZAEVİ KOMİSYONLARI